

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

Föreskrifter för provet i modersmål och litteratur

Godkända 13.12.2019, publicerade 6.2.2020

Föreskrifterna för provet i modersmål och litteratur innehåller text som bygger på bl.a. den lagstiftning som berör studentexamen. Hänvisningar till lagparagrafer i texten refererar till gymnasielagen (714/2018), den upphävda gymnasielagen (629/1998), lagen om studentexamen (502/2019), den upphävda lagen om anordnande av studentexamen (672/2005), förordningen om studentexamen (612/2019) och den upphävda förordningen om studentexamen (915/2005), om inte annat anges.

Föreskrifterna för provet i modersmål och litteratur gäller första gången den examen som genomförs våren 2020.

1	Provet i modersmål och litteratur	1
1.1	Uppgifter och material	1
1.2	Provet i modersmål och litteratur: svenska	1
1.3	Provet i modersmål och litteratur: finska	2
1.4	Provet i modersmål och litteratur: samiska	2
1.5	Provet i svenska eller finska som andraspråk och litteratur	2
2	Hur provet genomförs	3
3	Provet i läskompetens	3
3.1	Bedömningen av läskompetensprovet	4
3.2	Lärarens bedömning	4
3.3	Studentexamensnämndens bedömning	5
4	Provet i skrivkompetens	8
4.1	Bedömningen av provet i skrivkompetens	8
4.2	Lärarens bedömning	9
4.3	Studentexamensnämndens bedömning	9
5	Hur vitsordet i provet fastslås	9
	Tabell 1: Bedömningskriterier för provet i läskompetens	6
	Tabell 2: Poängtal som används i läskompetensprovet	4
	Tabell 3: Bedömningskriterier för provet i skrivkompetens	10

1 Provet i modersmål och litteratur

Examinanden ska avlägga provet i modersmål och litteratur (L 502/2019, 10 §). Provet i modersmål och litteratur ordnas på finska, svenska och samiska (L 502/2019, 3 §).

Provet mäter i vilken omfattning examinanden har uppnått de mål som anges i gymnasiets läroplan för modersmål och litteratur och i vilken omfattning hen har uppnått mognad och beredskap för fortsatta studier.

Deltagande i studentexamen förutsätter att den som genomgår gymnasiets lärokurs innan han eller hon deltar i ett prov som hör till examen har läst de obligatoriska kurserna enligt den timfördelning som avses i 11 § i gymnasielagen i det ämne som provet gäller (L 502/2019, 7 §).

I stället för provet i det andra inhemska språket kan examinanden avlägga det prov i modersmål och litteratur i språket i fråga som är avsett för examinandere med svenska eller finska som modersmål (502/2019, 11 §).

1.1 Uppgifter och material

Studentexamensnämnden utarbetar uppgifterna i proven i studentexamen enligt lärokurserna för sådana obligatoriska och riksomfattande valfria studier i läroämnet i fråga som ingår i gymnasieutbildningens lärokurs för unga enligt statsrådets förordning om gymnasieutbildning (810/2018) (A 612/2019, 5 § 1 mom.).

I provet utnyttjas autentiskt material i olika former. Utöver skrivet, visuellt och grafiskt textmaterial kan provet i enlighet med det vidgade textbegreppet innehålla olika slags audiovisuella texter, till exempel reklamfilm, videoklipp, animationer eller utdrag ur tv-program, filmer eller teaterpjäser. Materialet kan bestå av enbart ljudfiler, till exempel utdrag ur en radiointervju, en nyhetssändning eller ett hörspel. Materialet kan också bestå av webbtexter och webbsidor.

1.2 Provet i modersmål och litteratur: svenska

Provet i modersmål och litteratur består av två delar: ett prov i läskompetens och ett prov i skrivkompetens. I provet i läskompetens bedöms i första hand examinandens läsförståelse och förmåga att analysera och tolka texter. I provet i skrivkompetens bedöms examinandens skriftliga uttrycksförmåga samt förmåga att bygga upp en text och använda sig av material.

Provet ordnas under två dagar. Vitsordet i modersmål ges utgående från den sammanlagda poängsumman för de båda proven. Poänggränserna för vitsorden fastslås av Studentexamensnämnden vid varje examenstillfälle.

En förutsättning för ett godkänt vitsord i modersmål och litteratur är att examinanden har en prestation i båda provdelarna. Om examinanden uteblir från någotdera provtillfället eller inte lämnar in en provprestation för bedömning vid båda provtillfällena, anses provet i sin helhet avbrutet och någon kompensation är inte möjlig. Vid en omtagning måste examinanden skriva båda delarna i provet på nytt.

1.3 Provet i modersmål och litteratur: finska

Provet i modersmål och litteratur på finska motsvarar till strukturen, uppgifterna och materialet provet i modersmål och litteratur på svenska. Provet i modersmål och litteratur på finska har egna föreskrifter utgivna av nämnden.

1.4 Provet i modersmål och litteratur: samiska

Provet i modersmål och litteratur på samiska består endast av provet i skrivkompetens. Provet i modersmål och litteratur på samiska kan avläggas på enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska. Alla prov i modersmål och litteratur på samiska ordnas på samma provdag. En examinand kan endast avlägga provet i modersmål och litteratur på ett av de samiska språken. Provet i skrivkompetens på samiska ordnas på en annan dag än provet i skrivkompetens på finska och svenska.

Om examinanden skriver sitt prov i modersmål och litteratur på samiska, kan hen avlägga antingen det svenska eller det finska provet som provet i det andra inhemska språket. Examinanden kan avlägga provet i det andra inhemska språket antingen som det prov som bygger på lärokursen i svenska eller finska eller som provet i modersmål och litteratur för svensk- eller finskspråkiga (L 502/2019, 11 §).

1.5 Provet i svenska eller finska som andraspråk och litteratur

I svenska och finska kan det utöver de prov som är avsedda för examinand med finska eller svenska som modersmål ordnas prov som bygger på lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur (L 502/2019, 3 §).

Om en examinandens modersmål inte är finska, svenska eller samiska och om han eller hon har avlagt studier som grundar sig på lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur, vilket enligt 7 § (L 502/2019) är ett villkor för att delta i provet för den som avlägger lärokursen för gymnasieutbildningen, eller om examinanden har teckenspråk som modersmål eller första språk, kan han eller hon avlägga provet i modersmål och litteratur som ett prov som grundar sig på lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur. Studentexamensnämnden kan på ansökan på grund av vägande skäl bevilja andra än ovan avsedda examinand rätt att avlägga det prov som avses i detta moment. (L 502/2019, 11 §.)

Provet i svenska eller finska som andraspråk och litteratur har egna föreskrifter.

2 Hur provet genomförs

Provet i modersmål och litteratur genomförs på två dagar. Båda proven omfattar sex timmar.

Den utrustning och de tillbehör som behövs i proven har angetts i Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar. Examinanden får använda anteckningspapper för att göra utkast till sina provsvar. (Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar, 1.4 Provtillbehör.)

I båda proven skrivs texterna på standardsvenska. Styckeindelning markeras i texterna med en blankrad mellan styckena. Också efter en eventuell rubrik lämnas en blankrad. Det finns inte tillgång till stavningskontroll. Texten kan också skrivas i textbehandlingsprogrammet Libre Office. Examinanden överför då sin text från Libre Office till det ställe som är avsett för svaret.

3 Provet i läskompetens

I provet i läskompetens bedöms examinandens kritiska och kulturella läskompetens, dvs. förmågan att analysera, tolka, utvärdera och utnyttja olika typer av texter med beaktande av syfte, uttryckssätt och kontext. Uppgifterna tar till exempel fasta på betydelse, struktur, uttryck, tematik, mottagande, kontext och till relationerna mellan dessa i materialet.

Provet består av två delar. Del I fokuserar på fack- och medietexter, del II fokuserar på analys och tolkning av skönlitteratur och andra fiktiva texter. I båda delarna ingår två uppgifter. Examinanden väljer en uppgift i vardera delen och besvarar totalt två uppgifter av de fyra som erbjuds i provet.

I uppgifterna i del I, som fokuserar på fack- och medietexter, kan examinandens till exempel uppmanas jämföra texter eller lyfta fram och förklara skillnader i synpunkter eller motstridigheter i texter. Uppgifterna kan innebära att examinandens ska redogöra för hur trovärdiga och tillförlitliga påståenden är, tolka texter med betoning på kontext eller analysera och förklara hur betydelser skapas genom olika uttryckssätt. I del I betonas särskilt analytisk och kritisk läskompetens.

I uppgifterna i del II, som fokuserar på skönlitterära och andra fiktiva texter, kan en uppgift till exempel innebära att examinandens ska analysera och tolka texter och uttryckssätt med hjälp av relevanta begrepp och jämföra texter, tolka dem ur en viss synvinkel eller i förhållande till textens tids- och genrekontext. I del II betonas särskilt examinandens förmåga att tolka texter.

En uppgift kan bestå av en eller två delar. Uppgiften kan alltså förutsätta att examinandens skriver en längre text eller två kortare. Det rekommenderade teckenantalet anges i anknytning till uppgiften. I svarsfältet finns en räknare som anger hur många tecken examinandens använt. Svarsfältet är inte begränsat till ett bestämt antal tecken. I läskompetensprovet ska examinandens inte sätta rubrik på sin text. Examinanden ska hänvisa till materialet, men materialet och dess innehåll behöver inte presenteras separat.

3.1 Bedömningen av läskompetensprovet

Det högsta poängtalet i läskompetensprovet är 60 poäng. Svaren bedöms med hjälp av bedömningskriterierna i tabell 1 på sidorna 6–7.

I läskompetensprovet bedöms

- helhetsbilden av läskompetensen
- innehållsaspekter
- framställningssätt.

I bedömningen av läskompetensprovet betonas helhetsbilden av läskompetensen och därefter innehållsaspekterna i svaret. De kriterier som berör innehållsaspekterna kompletteras vid varje provomgång med ett särskilt bedömningsstöd för svarets innehållsaspekter. I bedömningen beaktas också framställningssättet, men det ges inte lika stor tyngd som de övriga dragen. I provsvaret förekommande yttranden som klart strider mot lag och god sed minskar prestationens värde.

De enskilda uppgifterna i läskompetensprovet bedöms separat. Det lägsta poängtalet är 0 poäng. Det högsta poängtalet i uppgifter som består av en del är 30 poäng. I uppgifter som består av två delar ger delarna högst 18 poäng och 12 poäng. En uppgift som består av två delar ger alltså maximalt 30 poäng. I bedömningen används enbart poängtal som ingår i tabell 2 nedan.

Tabell 2: Poängtal som används i läskompetensprovet

30 poängsuppgift	30 – 25 – 20 – 15 – 10 – 5 – 0
18 poängsuppgift	18 – 15 – 12 – 9 – 6 – 3 – 0
12 poängsuppgift	12 – 10 – 8 – 6 – 4 – 2 – 0

3.2 Lärarens bedömning

Läraren bedömer svarstexterna utifrån kriterierna i tabell 1 och det provspecifika bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Läraren utför bedömningen och skriver in sina poängtal i Studentexamensnämndens bedömningstjänst. Dessutom markerar läraren svagheter eller felaktigheter i innehållet i svaret genom understrykning och vid behov genom kortfattade kommentarer. I läskompetensprovet behöver läraren inte markera felaktigheter i språkdräkten.

Läraren gör sin bedömning enligt en tidtabell som ges separat av nämnden.

3.3 Studentexamensnämndens bedömning

Vid varje examenstillfälle utser Studentexamensnämnden för varje gymnasium en första censor för läskompetensprovet. En censor utsedd av nämnden får inte bedöma prestationer från ett gymnasium som hen har nära kontakt med genom undervisning, släktskap eller liknande orsaker (se Studentexamensnämndens allmänna föreskrifter och anvisningar, 2.3.8 Jäv och behörigheter för provsystemet). Nämnden ger också anvisningar om användningen av en andra och en tredje censor.

Om examinanden svarat på flera uppgifter än provet förutsätter räknas poängtalet från de svar som fått lägst poäng med i provets totala poängsumma i enlighet med antalet svar som förutsätts i provet. Om examinanden svarat på två uppgifter i del I eller två svar i del II beaktas i den totala poängsumman endast det svar som fått lägst poäng.

I läskompetensprovet används alltid en andra censor om den poängsumma som censorn ger skiljer sig från lärarens bedömning med mera än 10 poäng. Detta gäller både för 30-poängsuppgifter, som består av en enda del, och för den sammanlagda poängsumman på högst 30 poäng i tvådelade uppgifter. I detta fall läser en andra censor endast de svar vars poäng har ändrats. En andra censor används också då den totala poängsumman i läskompetensprovet har ändrats mera än 20 poäng. I så fall läser andra censorn båda svaren. En andra censor kan vid behov användas också i andra fall.

En tredje censor används då

- första och andra censorn inte kan enas om poängtalet
- poängsumman i svar som ger högt 30 poäng ändras mer än 15 poäng eller då den sammanlagda poängsumman i tvådelade uppgifter ändras mer än 15 poäng
- provets totala poängsumma ändras mer än 40 poäng
- bedömningen av svaret är mycket problematisk.

Det slutliga poängtalet avgörs gemensamt av censorerna.

Tabell 1: Bedömningskriterier för provet i läskompetens

Poängsättning	Helhetsbild av läskompetensen	Innehållsaspekter	Framställningssätt
12 p. uppgift: 12 p. 18 p. uppgift: 18 p. 30 p. uppgift: 30 p.	Utmärkt Svaret vittnar om utmärkt kritisk och kulturell läskompetens. Examinanden presenterar en sammanhängande och insiktsfull tolkning av den lästa texten. Examinanden förmår analysera och utvärdera innehåll och medel och förstår nyanser och olika betydelsenivåer i texten. I tolkningen beaktas de genretypiska dragen och textens situations- och kulturkontext.	Svaret motsvarar uppgiften utmärkt och täcker det centrala innehållet som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Iakttagelserna är mångsidiga, exakta och träffande. Slutsatserna är insiktsfulla och tolkningarna motiveras övertygande med hjälp av iakttagelser om text och kontext. Analysen och tolkningen når en lämplig abstraktionsnivå. De begrepp som valts för uppgiften är träffande och används sakkunnigt och otvunget.	Svaret är i sin helhet mycket klart och lätt att förstå. Texten är väldisponerad och framskrider logiskt. Iakttagelserna är ändamålsenligt grupperade och de egna tolkningarna och slutsatserna går tydligt att urskilja. Ett svar i form av en punktuppställning är strukturerat och väl formulerat.
12 p. uppgift: 10 p. 18 p. uppgift: 15 p. 30 p. uppgift: 25 p.	Mycket god Svaret vittnar om utmärkt analytisk och god kritisk och kulturell läskompetens. Examinanden presenterar en sammanhängande tolkning av den lästa texten. Examinanden gör relevanta iakttagelser och kopplar iakttagelserna till textens betydelser och textgenre. Examinanden lägger märke till olika betydelsenivåer i texten och observerar och tolkar nyanser och stilistiska aspekter i texten.	Svaret motsvarar uppgiften mycket väl och innehåller centrala element som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Iakttagelserna är träffande och det finns en balans mellan huvud- och bisaker. Slutsatserna och tolkningarna är trovärdiga och de är ändamålsenligt kopplade till iakttagelser om text och kontext. Analysen och tolkningen når en lämplig abstraktionsnivå. De begrepp som valts för uppgiften fungerar väl och används sakkunnigt.	Svaret är i sin helhet klart och lätt att förstå. Svaret är väldisponerat och framskrider logiskt. Iakttagelserna har grupperats och de egna tolkningarna och slutsatserna går att urskilja. Ett svar i form av en punktuppställning är klart och strukturerat.
12 p. uppgift: 8 p. 18 p. uppgift: 12 p. 30 p. uppgift: 20 p.	God Svaret vittnar om god analytisk läskompetens och innehåller också drag av kritisk och kulturell läskompetens. Examinanden för fram en tolkning av den lästa texten, gör relevanta iakttagelser och kopplar iakttagelserna till textgenren. Examinanden lyfter fram samband mellan innehåll, form och syfte och identifierar nyanser och stilistiska aspekter i texten.	Svaret motsvarar uppgiften väl. Det innehåller centrala element som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter och relevanta iakttagelser med tanke på uppgiften. Slutsatser och tolkningar motiveras med iakttagelser om texten, och iakttagelserna belyser textens betydelser. Svaret vittnar om att examinanden försökt nå en fungerande abstrakt analysnivå och tolkning. De begrepp som valts för analys av texten fungerar för det mesta väl.	Svaret är i sin helhet klart och förståeligt. Dispositionen är tydlig. Det framgår vad som är huvud- och bisaker och iakttagelserna har grupperats. Ett svar i form av en punktuppställning är klart.

Poängsättning	Helhetsbild av läskompetensen	Innehållsaspekter	Framställningssätt
12 p. uppgift: 6 p. 18 p. uppgift: 9 p. 30 p. uppgift: 15 p.	Nöjaktig Svaret vittnar om nöjaktig analytisk läskompetens. Examinanden fäster huvudsakligen uppmärksamhet vid väsentligheter, men plockar också fram lösryckta detaljer ur texten. Examinanden förstår det centrala innehållet och kan koppla sina iakttagelser till textens syfte och i någon mån också till textgenren. Läsningen är mestadels ytlig och det finns få djupare tolkningar.	Svaret motsvarar nöjaktigt uppgiften och rymmer en del av det som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Innehållet kan vara begränsat och delvis fokuserat på oväsentligheter. Iakttagelserna kan ställvis vara ensidiga eller lösryckta. Slutsatserna är huvudsakligen trovärdiga, men motiveringarna är summariska. Enstaka höjningar av abstraktionsnivån kan skönjas. Examinanden har använt lämpliga begrepp i sin analys, men valet och användningen av begreppen kan vara bristfällig.	Svaret är i sin helhet relativt klart. Det centrala innehållet är förstäligt och dispositionen är relativt logisk. Examinanden har försökt gruppera iakttagelserna. Ett svar i form av en punktuppställning fungerar någorlunda väl.
12 p. uppgift: 4 p. 18 p. uppgift: 6 p. 30 p. uppgift: 10 p.	Försvarlig Svaret vittnar om försvarlig grundläggande läskompetens. Examinanden förstår det centrala innehållet i texten, men förståelsen är bristfällig. Sättet att läsa är ytligt och ofta fokuserat på oväsentligheter. Svaret kan innehålla felaktigheter och missförstånd. Läsningen är eventuellt inte anpassad efter textgenren.	Svaret motsvarar delvis uppgiften och innehåller några element som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Innehållet är begränsat eller upprepar till stor del innehållet i materialet. Iakttagelserna är ytliga och slumpartade. Svaret kan också innehålla enstaka fel. Det finns få slutsatser i svaret och slutsatserna är ensidiga och svagt underbyggda. Abstraktionsnivån är låg. Examinanden har försökt använda lämpliga begrepp i sin analys, men de har använts mekaniskt och ställvis t.o.m. felaktigt.	Svaret är ställvis svårt att förstå. Dispositionen är bristande. Det framgår inte tydligt vad som är huvud- och bisaker och iakttagelserna är inte grupperade. Ett svar i form av en punktuppställning är oklart, inexakt eller asymmetriskt.
12 p. uppgift: 2 p. 18 p. uppgift: 3 p. 30 p. uppgift: 5 p.	Svag Svaret vittnar om brister i läskompetensen och förmågan att förstå den lästa textens betydelser. Svaret kan innehålla flera missförstånd. Läsningen är ytlig och analysen knapphändig. Svaret innehåller knappt några tolkningar alls eller tolkningar som inte är trovärdiga. Läsningen är inte anpassad efter textgenren.	Det går att skönja en koppling till uppgiften, men kopplingen till det som beskrivs i bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter är svag. Svaret innehåller fel, är mycket snävt eller upprepar innehållet i materialet. Svaret innehåller några iakttagelser, men de är huvudsakligen irrelevanta eller felaktiga. Svaret saknar slutsatser eller innehåller slutsatser som är felaktiga, omotiverade eller inte trovärdiga. Abstraktionsnivån är låg. Några enstaka begrepp kan ha nämnts, men användningen är inte ändamålsenlig.	Svaret är i sin helhet svårt att förstå. Utformningen är svag, rörig och ostrukturerad. Ett svar i form av en punktuppställning är otydligt och svagt formulerat.
0 p.	Otillräcklig (underkänt svar) Det finns uppenbara brister i läsförståelsen. Examinanden har antingen inte förstått eller tydligt missförstått det material som hör till uppgiften.	Svaret har ingen eller en mycket svag koppling till uppgiften. Innehållet i svaret motsvarar varken uppgiften eller bedömningsstödet för svarets innehållsaspekter. Abstraktionsnivån är låg. Examinanden har inte använt begrepp som uppgiften förutsätter eller har använt begreppen felaktigt.	Svaret är i sin helhet mycket svårt att förstå. Det är rörigt och oklart formulerat och disponerat. Ett svar i form av en punktuppställning är bristfälligt och oklart formulerat.

4 Provet i skrivkompetens

I provet i skrivkompetens bedöms examinandens skriftliga uttrycksförmåga och förmågan att klä tankar i ord och hantera tematiska helheter. I provet ska examinanden med hjälp av material skriva en text som är diskuterande eller ställningstagande.

Provet är uppbyggt kring ett specifikt och relativt omfattande tema som har koppling till läroämnet modersmål och litteratur eller gymnasiets gemensamma temaområden. I provet ingår 5–7 ämnen av vilka examinanden väljer ett. Examinanden preciserar och avgränsar ett eget perspektiv och skriver en text med hjälp av det material som erbjuds kring temat. Texten rubriceras utgående från det valda perspektivet.

I provet erbjuds 6–8 olika material med anknytning till temat. Materialet utgörs till exempel av fak-tatexter, medietexter och fiktiva texter i olika former. Examinanden väljer material som passar det valda ämnet och perspektivet. Minst två av de material som erbjuds ska användas.

En rekommenderad längd för texten är ca 6 000 tecken utan mellanslag. Det angivna antalet tecken är inte en norm utan en rekommendation. I svarsfältet finns en räknare som anger hur många tecken examinanden använt. Svarsfältet tillåter fler tecken än rekommendationen.

4.1 Bedömningen av provet i skrivkompetens

Det högsta poängtalet i skrivkompetensprovet är 60 poäng och det lägsta 0 poäng. Bara poängtal på 0 och 5 används: 0 – 5 – 10 – 15 – 20 – 25 – 30 – 35 – 40 – 45 – 50 – 55 – 60.

I skrivkompetensprovet bedöms:

- helhetsbilden av skrivkompetensen
- valet av perspektiv, innehåll och material
- användningen av material
- textens struktur
- språk och stil.

Bedömningskriterierna ingår i tabell 3 på sidorna 10–12. I bedömningen av skrivkompetensprovet betonas särskilt helhetsbilden av skrivkompetensen, strukturen och språket och stilen. I provsvaret förekommande yttranden som klart strider mot lag och god sed minskar prestationens värde.

4.2 Lärarens bedömning

Läraren bedömer svarstexterna utifrån kriterierna i tabell 3. Läraren skriver in sina poängtal i Studentexamensnämndens bedömningstjänst. Dessutom markerar läraren med kommentarfunktionen svagheter och språkliga felaktigheter i svaret genom understrykning och vid behov genom korta anteckningar.

Läraren gör sin bedömning enligt en tidtabell som ges separat av nämnden.

4.3 Studentexamensnämndens bedömning

Studentexamensnämnden utser årligen för varje gymnasium en första censor för skrivkompetensprovet. En censor utsedd av nämnden får inte bedöma prestationer från ett gymnasium som hen har nära kontakt med genom undervisning, släktskap eller av liknande orsaker. Nämnden ger också anvisningar om användningen av en andra och en tredje censor.

I skrivkompetensprovet används alltid en andra censor om den poängsumma som censorn ger skiljer sig från lärarens bedömning med mera än 10 poäng. En andra censor kan vid behov användas också i andra fall. En tredje censor används då första och andra censorn inte kan enas om poängtalet, då poängen för ett enskilt svar ändras mer än 20 poäng eller om bedömningen av svaret är mycket problematisk.

Det slutliga poängtalet avgörs gemensamt av censorerna.

5 Hur vitsordet i provet fastslås

Varje examinand får ett poängtal för sin prestation i modersmålet. Poängtalet för provet i läskompetens adderas till poängtalet för provet i skrivkompetens. Det högsta möjliga poängtalet i provet i läskompetens är 60 poäng och i provet i skrivkompetens 60 poäng. Det maximala poängtalet i provet i modersmål är således 120 poäng.

Poänggränserna för de olika vitsorden slås för varje provomgång fast av nämnden.

Tabell 3: Bedömningskriterier för provet i skrivkompetens

	Helhetsbild av skrivkompetensen	Val av perspektiv, innehåll och material	Användning av material	Textens struktur	Språk och stil
60 p.	<p>Utmärkt</p> <p>Texten vittnar om en utmärkt förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden behärskar normerna för standardsvenska utmärkt och besitter en utmärkt förmåga att klä sina tankar i ord.</p>	<p>Texten motsvarar uppgiften utmärkt. Texten uppfyller på ett förtjänstfullt sätt de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är klart, välavvägt och insiktsfullt. Valet av innehåll tyder på självständigt tänkande, sakkunskap och kreativitet. Valet av material är träffande och stöder på ett utmärkt sätt perspektivet och syftet i texten.</p>	<p>Examinanden har tolkat materialets innehåll, syfte och genretypiska drag utmärkt och utnyttjat materialet på ett lyckat sätt. Diskussionen med materialet är smidig och insiktsfull. Examinandens egen röst och rösterna i materialet åtskiljs klart från varandra. Hänvisningarna till materialet är smidiga och tydliga. Diskussionen är sakkunnig och öppnar perspektiv. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kommer tydligt fram och motiveras övertygande.</p>	<p>Texten har en välavvägd och logisk struktur. Texten är lätt att följa och övergångarna mellan olika avsnitt är klara och smidiga. Ordningföljden fungerar och styckeindelningen är smidig. Textens inledning och avslutning är träffande. Rubriken motsvarar det valda perspektivet och är träffande till stil och innehåll.</p>	<p>Budskapet förmedlas utmärkt. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är skickligt konstruerade. Normerna för standardsvenska behärskas klanderfritt, också om enstaka lapsusar kan förekomma. Ordförrådet är rikt. Stilen är effektiv och lyckad med tanke på syfte och textgenre.</p>
50 p.	<p>Mycket god</p> <p>Texten vittnar om en mycket god förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden behärskar normerna för standardsvenska mycket väl och besitter en mycket god förmåga att klä sina tankar i ord.</p>	<p>Texten motsvarar uppgiften mycket väl. Texten uppfyller mycket väl de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är klart och väl underbyggt. Innehållet utgör en mångsidig och välavvägd helhet. Valet av material är lyckat och stöder väl perspektivet och syftet i texten.</p>	<p>Det valda materialets syfte, genretypiska drag och innehåll har tolkats väl. Diskussionen med materialet är smidig. Materialet har använts med omtanke som utgångspunkt eller stöd för examinandens egen ståndpunkt. Examinandens egen röst och rösterna i materialet åtskiljs klart från varandra. Hänvisningarna är ändamålsenliga. Diskussionen är mångsidig och öppnar perspektiv. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kommer tydligt fram och motiveras övertygande.</p>	<p>Texten har en fungerande struktur och den utgör en klar helhet. Ordningföljden och styckeindelningen fungerar. Styckena binds ihop smidigt. Inledningen, avslutningen och rubriksättningen är lyckade.</p>	<p>Budskapet förmedlas väl. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är smidiga. Normerna för standardsvenska behärskas även om lindriga språkfel kan förekomma. Ordförrådet är nyanserat och stilen är sammanhållen.</p>

	Helhetsbild av skrivkompetensen	Val av perspektiv, innehåll och material	Användning av material	Textens struktur	Språk och stil
40 p.	God Texten vittnar om en god förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden behärskar normerna för standardsvenska väl och besitter en god förmåga att klä sina tankar i ord.	Texten motsvarar uppgiften väl. Texten uppfyller väl de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är klart. Innehållet och perspektivet samverkar. Valet av material är välavvägt och stöder perspektivet och syftet i texten.	Det valda materialets innehåll och syfte har tolkats väl. Diskussionen med materialet är smidig och materialet har använts ändamålsenligt. Examinandens egen röst och rösterna i materialet åtskiljs från varandra. Hänvisningarna fungerar. Diskussionen är relativt mångsidig. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kommer fram och motiveras.	Texten har en välfungerande struktur och utgör en tydlig helhet. Ordningföljden och styckeindelningen fungerar mestadels. Styckena binds ihop på ett fungerande sätt. Textens inledning och avslutning tjänar texten syfte. Rubriken fungerar.	Budskapet förmedlas mödolöst. Satsstrukturen och meningsbyggnaden fungerar. Examinanden behärskar huvudsakligen normerna för standardsvenska, enstaka lapsusar förekommer. Ordvalen och stilen är ändamålsenliga med tanke på textens syfte.
30 p.	Nöjaktig Texten vittnar om en nöjaktig förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden behärskar normerna för standardsvenska relativt väl och besitter en relativt god förmåga att klä sina tankar i ord.	Texten motsvarar uppgiften nöjaktigt. Texten uppfyller nöjaktigt de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet kan skönjas. Texten har tillräckligt med innehåll och den håller sig huvudsakligen till ämnet. Texten kan innehålla enstaka sakfel. Valet av material stöder i viss mån perspektivet i texten och textens syfte.	Det valda materialet har huvudsakligen tolkats väl. Diskussionen med materialet kan vara knapp, ytlig eller mekanisk. Examinandens egen röst och rösterna i materialet åtskiljs ställvis svagt från varandra. Hänvisningstekniken fungerar mestadels. Diskussionen är knapp eller ensidig. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kan vara oklar, men försök att motivera påståenden kan skönjas.	Texten utgör en helhet, men strukturen är något bristfällig. Ordningföljden fungerar mestadels, men den kan vara mekanisk. Bindningen mellan styckena kan vara svag. Inga större problem förekommer i styckenas inre struktur. Det kan finnas brister i textens inledning och avslutning. Rubriken är konventionell men fungerande.	Budskapet förmedlas mestadels utan svårigheter. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är huvudsakligen riktiga. Normerna för standardsvenska behärskas relativt väl. Ordvalet är ändamålsenligt. Det kan förekomma stilistiska brister.
20 p.	Försvarlig Texten vittnar om en försvarlig förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Behärskningen av normerna för standardsvenska vacklar och examinandens uppvisar bristfällig förmåga att klä sina tankar i ord.	Texten motsvarar uppgiften försvarligt. Texten uppfyller delvis de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är otydligt, snävt eller splittrat. Innehållet är ytligt, knapphändigt eller svävar ut onödigt mycket. Texten innehåller sakfel. Valet av material är summariskt eller ensidigt och stöder inte perspektivet och syftet i texten särskilt väl.	Examinanden har problem att tolka det valda materialet. Texten har kontakt med materialet, men diskussionen kan vara knapp, mekanisk eller refererande. Examinandens egen röst och rösterna i materialet kan inte åtskiljas. Hänvisningarna till materialet är klumpiga eller bristfälliga. Diskussionen är knapp eller ytlig. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt framgår inte tydligt. Påståenden motiveras inte alltid.	Texten utgör något slags helhet, men strukturen är ställvis otydlig. Skillnaden mellan huvudsaker och bisaker är ställvis otydlig. Det kan förekomma problem med ordningföljden och bindningen mellan styckena kan vara svag. Styckenas inre struktur fungerar inte alltid. Textens inledning och avslutning är inte särskilt lyckade. Förhållandet mellan rubriken och texten är löst eller otydligt.	Budskapet förmedlas någorlunda. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är ensidiga eller uppenbart bristfälliga. Examinanden är osäker på normerna för standardsvenska och det förekommer flera olika feltyper. Ordvalet är inte alltid träffande och stilen är trevande.

	Helhetsbild av skrivkompetensen	Val av perspektiv, innehåll och material	Användning av material	Textens struktur	Språk och stil
10 p.	<p>Svag</p> <p>Texten vittnar om en svag förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden uppvisar svag behärskning av normerna för standardsvenska och svag förmåga att klä sina tankar i ord.</p>	<p>Texten motsvarar uppgiften bara delvis. Texten uppfyller i huvudsak inte de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är oklart. Innehållet är mycket knapphändigt, slumpartat eller motsägelsefullt. Texten innehåller uppenbara sakfel. Valet av material är slumpartat och stöder inte textens syfte.</p>	<p>Examinanden har till stora delar tolkat materialet fel. Texten har svag eller konstlad kontakt med materialet. Examinandens egen röst och rösterna i materialet kan inte åtskiljas. En del av hänvisningarna saknas eller det finns klara brister i dem. Diskussion saknas nästan helt. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kommer inte fram eller motiveras inte.</p>	<p>Textens struktur är lös eller ologisk. Det är svårt att skapa sig ett helhetsintryck av texten. Det förekommer problem i ordningsföljden och den kan vara ologisk. Styckenas inre struktur är otydlig. Rubriken saknas eller sambandet mellan rubrik och text är svårt att förstå.</p>	<p>Det är svårt att förstå budskapet. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är klumpiga och uppvisar allvarliga brister. Texten tyder på att examinanden inte behärskar normerna för standardsvenska. Ordförrådet är knappt eller ensidigt och de stilistiska valen är misslyckade.</p>
0 p.	<p>Otillräcklig</p> <p>Texten vittnar om en otillräcklig förmåga att skapa en omfattande och sammanhållen text. Examinanden behärskar inte normerna för standardsvenska och klarar inte av att klä sina tankar i ord.</p>	<p>Texten motsvarar inte uppgiften och uppfyller inte de förväntningar som ställs på en text som är diskuterande eller ställningstagande. Perspektivet är oklart. Innehållet är irrelevant med tanke på uppgiften eller examinanden har helt missförstått uppgiften. Materialet har inte alls använts eller har använts på ett misslyckat sätt. Materialet stöder inte textens syfte.</p>	<p>Texten saknar anknytning till materialet eller består till stora delar av kopierat material. Examinandens egen röst och rösterna i materialet kan inte åtskiljas. Texten innehåller inte hänvisningar till materialet. Diskussion saknas. Examinandens egen uppfattning eller ståndpunkt kommer inte fram eller den har inte något samband med uppgiften.</p>	<p>Texten är odisponerad och det är svårt att följa examinandens tankegångar. Det finns tydliga brister i ordningsföljden, textbindningen mellan styckena och i styckenas inre struktur. Rubriken är vilseledande eller saknas.</p>	<p>Budskapet förmedlas inte. Det finns allvarliga brister i satsstrukturen och meningsbyggnaden. Texten tyder på att examinanden inte behärskar normer och strukturer i standardsvenska. Examinandens ordförråd är knappt. Hen uttrycker sig inexakt och de stilistiska valen är misslyckade.</p>

STUDENTEXAMENSÄMNDEN

2020